

Насоки

Споразумение за сътрудничество и взаимен обмен на информация между ИА ГИТ към Министерството на труда и социалната политика на Република България и Органа за инспекция по труда на Кралство Норвегия

Автор: Камара на строителите в България (КСБ)

февруари 2021 г.

Рискове и въпроси, разгледани в споразумението

Популяризирането на достоен труд, включително справянето с проблема с недекларирания труд и постигането на равно заплащане и равно третиране на всички работници, е ключов приоритет от общ интерес за двете страни, подписали споразумението, а именно Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ) към Министерството на труда и социалната политика на Република България и Органа за инспекция по труда на Кралство Норвегия. Нуждите и въпросите, адресирани в настоящото споразумение, са следните:

- гарантиране на ефективна защита на условията на труд на командированите работници в двете страни;
- признаване на необходимостта сътрудничеството между страните да бъде заложено в годишните проекти;
- признаване на това, че доброто сътрудничество се основава на ефикасен диалог и постоянен обмен на информация относно дружествата и съвместните инспекции на дружества, свързани с двете договарящи се страни по настоящото споразумение;
- необходимостта от информация относно трудовото законодателство и законите и подзаконовите актове относно здравословните и безопасни условия на труд в двете страни, с цел да се премахнат рисковете, водещи до професионални заболявания в следствие на злоупотреби;
- необходимостта от обмен на опит и най-добри практики.

Цели

Целите на настоящото споразумение са следните:

- **да се сподели информация** относно дружествата, които извършват дейност на територията на двете държави, относно:
 - условия на заплащане и заетост,
 - нередности в областта на заетостта, които са открити по време на инспекциите,
 - нарушения на трудовите права, включително случаи на недеклариран труд;
- **да се обмени информация** относно правните аспекти и вида на дейностите, извършвани от работодатели, които командирова работници в двете страни;
- **да се обмени информация и да се координират съвместните дейности**, в случай на трудови злоупотреби с командировани работници;
- **да се определи национален представител** и звено за контакт, което да координира сътрудничеството между тях.

Освен това двете страни се споразумяха да планират и осъществяват съвместни дейности, за предпочитане чрез изпълнение на проекти в областта на:

- сътрудничество при инспекциите на дружества;
- обмяната на добри практики, включително в борбата срещу недеklarирания труд;
- разширяване на знанията им за законите и наредбите, свързани с условията на труд и заплащане, както и здравословните и безопасни условия на труд, свързани с дружества и работници, които осъществяват или планират да осъществяват дейност в двете страни.

‘Икономически аргументи’ за приемане на споразумението от гледна точка на заинтересованите страни

Работници:	<p>Ефективното функциониране на инспекциите по труда дава на работниците възможност за по-добро познаване и разбиране на техните права и отговорности.</p> <p>Целенасоченото функциониране на органите по труда съкращава и прави по-ефективно решаването на проблемите на трансграничната заетост.</p> <p>Гаранция за работниците, че техните въпроси ще бъдат поставени, разгледани и обсъдени в по-широк контекст.</p>
Дружества:	<p>Споразумението преди всичко смекчава административната тежест за работодателите, което е чест проблем за дружествата.</p> <p>От финансова гледна точка споразумението може да се разглежда като имащо защитен ефект, защото намалява риска от двойно заплащане</p> <p>Правилното функциониране на инспекциите по труда, които ефективно се борят с измамите и нелоялната конкуренция, е гаранция за дружествата. По този начин те също така защитават по-добре правата на дружествата и допринасят за справедливи условия на конкуренция в международен план.</p>
Профсъюзи:	<p>Ефективните инспекции на труда са гаранция за профсъюзите, тъй като следят и насърчават за спазването на колективните трудови договори в строителния сектор.</p>
Организации на работодателите:	<p>Трудовите инспекции, които ефективно се борят с нелоялната конкуренция и недеklarирания труд, действат като гаранция за дружествата и техните представителни бизнес организации.</p>
Обществени институции:	<p>Споразумението предоставя възможности за споделяне на знания, за по-лесни трансгранични инспекции и за предотвратяване на измами, които биха могли да попречат на събирането на данъци.</p>

Основни характеристики

Това е административно споразумение, насочено към обмяна на информация между органите за инспекция по труда към ИА ГИТ и Норвежкия инспекторат по труда. Когато даден случай е предмет на обмен на информация чрез Информационната система за

вътрешния пазар (ИСВП), в съответствие с Регламент (ЕС) № 1024/2012 относно трансграничното административно сътрудничество, както и с Директивата 96/71/ЕО относно командироването на работници, обменът на информация между подписалите споразумението страни се извършва чрез ИСВП както за дружествата, така и за работниците, а също и в сферата на сътрудничество по време на инспекциите.

Когато не може да се осъществи сътрудничество посредством ИСВП, комуникацията между страните се осъществява чрез определения национален представител, при строга конфиденциалност. ИСВП се използва предимно за обмен на информация относно командированите работници. Тази информация се отнася до правните аспекти на командированите работници дружество, вида на дейностите, извършвани от дружеството в страната на произход, вида на регистрацията в страната на произход, условията на наемане на работа и наличието на определени документи, изисквани от приемащата държава. Освен това страните по споразумението обменят информация за условията на заплащане, трудовите нарушения, свързани с ограничения на работното време, условията на работното място, минималните трудови възнаграждения, нелегалните работници, трудовата дискриминация и др. Недекларираният труд, както и нелегалните работници, плащането в брой и по-ниските социални осигуровки, наред с останалите въпроси също са част от обмена на информация. Здравето и безопасността също са част от аспектите на настоящото споразумение. Договарящите се страни споделят информация и координират съвместни дейности, в случай на трудови злоупотреби с командированите работници.

Процес на приемане и роля на заинтересованите страни

Това е споразумение за партньорство с прозрачни права и задължения, изисквани от договарящите се страни. Партньорите участват в: предварителна координация, съгласуваност при планирането на политиките и разработване на ясна визия за стратегически цели и приоритети. Партньорството осигурва целенасочено взаимодействие между страните, което гарантира успешното развитие на дейностите.

По отношение на приемането на настоящото споразумение страните се споразумяха да се срещат веднъж годишно, за обсъждане и оценяване на действията, изпълнени по настоящото споразумение. Заседанията се провеждат на ротационен принцип. Когато е необходимо и при отправено искане, страните по споразумението си сътрудничат в областта на инспекциите на дружества.

Правни аспекти на ниво ЕС и национално ниво, които улесняват или затрудняват споразумението

Не бяха установени проблеми при изграждането на партньорства на различни равнища и в различни инициативи.

Действията, предприети за преодоляване на трудностите

Неприложимо.

Резултати от споразумението

Инспекциите по труда на България и Норвегия иницираха съвместен проект „Партньорство за достоен труд“, който укрепва двустранното споразумение.

Проектът „Партньорство за достоен труд“, финансиран от Фонда за двустранни отношения към Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г., включва дейности, определени като особено важни за ИА ГИТ и Норвежкия инспекторат по труда. Дейностите по проекта са насочени към насърчаване на достойни условия на труд чрез информационни дейности, провеждане на съвместни инспекции и споделяне на добри практики в тясно сътрудничество между двете инспекции по труда. Насърчаването на достойния труд, включително борбата с недеklarирания труд, и постигането на равно заплащане и равно третиране за всички работници, е от общ интерес и за двете инспекции по труда. В тази връзка е разработен и приложен информационен инструмент за оценка на риска от недеklarирания труд, който е достъпен на новия уебсайт на ИА ГИТ. Специфичните дейности за сътрудничество между двете инспекции по труда бяха определени в годишни работни програми и включват диалог и постоянен обмен на информация, съвместни инспекции на предприятията, информиране за нови национални закони и разпоредби, обмяна на опит и добри практики.

Проектът укрепва двустранните отношения между двете инспекции в съответствие с целите на двустранното споразумение, подписано между двете институции, като например:

- гарантиране на ефективна защита на условията на труд на работниците, командировани от една от страните на територията на другата страна;
- засилване на диалога и обмена на информация относно работодатели, съвместни инспекции на дружества, обмен на информация относно националното законодателство, обмяна на опит и най-добри практики.

Целите на проекта са:

1. Насърчаване на достойния труд за работниците и повишаване на осведомеността на работниците, работодателите и посредниците относно нормативните разпоредби и правилата за работа в Норвегия чрез информационна кампания, насочена към конкретни групи работници.
2. Подобряване на знанията и професионалните умения на българските и норвежките инспектори, чрез тясно сътрудничество при провеждане на инспекции и обмен на информация за дружества, развиващи дейност на територията на двете страни, във връзка с условията на труд, констатирани нередности при инспекциите, свързани със заетостта, както и открити нарушения на трудовите права.
3. Разработване на нов уебсайт на ИА ГИТ.
4. Повишаване на знанията на работниците и предприятията, които работят или планират да работят в България, по отношение на трудовите стандарти и правила в България, чрез разработване на информационен инструмент за оценка на риска от недеklarирания труд, който ще бъде на разположение на уебсайта на ИА ГИТ.
5. Разработване и отпечатване на насоки и информационни материали за правата и отговорностите на дружествата и работниците в България, насочени към подобряване

на тяхната осведоменост относно правата и задълженията им в България. Насоките и материалите ще бъдат разработени на български и английски език.

По проект „Сътрудничество за достойни условия на труд“ бяха извършени съвместни инспекции.

През февруари 2020 г. бяха проведени съвместни инспекции между инспекциите по труда на България и Норвегия. Проведени са инспекции на три големи строителни обекта, включително и на изграждането на 17-тата метростанция в София. На тези строителни обекти са инспектирани общо 14 строителни дружества.

По време на инспекциите българските инспектори по труда демонстрираха голяма част от обхвата на своята контролна дейност. Например, издадени са административни актове за спиране на строително-монтажните дейности при установяване на строителните обекти на небезопасни структурни и технологични отвори. Норвежките инспектори по труда също наблюдаваха взаимодействието на институциите в България, като една от инспекциите е извършена съвместно с представителите на Националната агенция за приходите и Министерството на вътрешните работи.

Широките правомощия на българската Инспекция по труда, включително издаването на задължителни предписания, издаването на актове за спиране на дейности и търсенето на административна отговорност, се различават от по-ограничените правомощия на норвежкия Инспекторат по труда. В Норвегия например инспекторатът не може да принуди работодателите да платят забавени заплати. Вместо това тези случаи се решават по съдебен ред, което изисква наемането на адвокат от страна на служителя и е допълнителен разход за него. Безплатна правна помощ може да се използва само, ако съответното лице членува в профсъюз. Поради това норвежките инспектори са наясно за възможното напрежение между българските работници в Норвегия и норвежката реалност, поради очакванията им, основани на правата, с които се ползват у дома.

Една добра норвежка практика, която има за цел да подобри ефективността на инспекциите по труда, е задължението на строителните работници да носят значки с бар код, които инспекторите могат лесно да четат при извършване на проверка, за да получат информация за трудовата заетост на лицето.

ИА ГИТ е организираща заснемането на **видео („Какви са вашите трудови права в Кралство Норвегия“)** за правата на работниците в Норвегия. То предоставя информация за условията на живот и труд в Кралството, като например търсене на работа, трудов договор, командироване на работници в Норвегия, равнища на минималната работна заплата и др. Видео клипът също така информира зрителите за основните норвежки институции и центрове, от които хората могат да търсят информация и/или които да помогнат, като ги свържат чрез конкретни връзки. Видео е насочено към български работници, които вече работят в Норвегия, или към тези, които възнамеряват да търсят работа там. Необходимостта от създаване на такава информационна кампания „Какви са вашите трудови права в Норвегия“ произтича от факта, че инспекторите по труда в двете страни наблюдават значително невежество по отношение на трудовите права на работниците, което ги прави потенциални обекти на измама.

Филмът е публикуван на уеб сайта на ИА ГИТ, както и в YouTube на следния линк: <https://youtu.be/3N9GYmutOB8>.

За проекта

Целта на проекта ISA е да стимулира и засили транснационалното сътрудничество между институциите и заинтересованите участници, които участват в процеса на командироване на работници в строителния сектор, като популяризира въвеждането на споразумения за обмен на информация, имащи за цел да контролират и улесняват командироването на работници.

Проектът надгражда над практиките, въведени между секторни фондове в Италия, Германия, Австрия и Франция, където секторните фондове, обезпечени от правителствата, договорените и успешно сключени договори, опростяват процедурите, свързани с командироването на работници в чужбина, гарантирайки същевременно, че работодателите, които командироваат работници в чужбина, спазват изискванията за плащане на дължимите елементи на възнагражденията (като платен отпуск) и позволяват лесна проверка на свързаната с това информация в изпращащата държава, когато възникне такава необходимост.

www.isaproject.eu

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейската комисия.

Изразените становища отразяват единствено позициите на авторите.

Европейската комисия не носи отговорност за използването на съдържащата се тук информация.